
Allra sista veckans brott med
Leif PG Tensta av Bernd Krauss
på Tensta konsthall
Som en del av Tensta museums filial på ArkDes
30.10 2018–13.1 2019

**Allra sista veckans brott med
Leif PG Tensta av Bernd Krauss
på Tensta konsthall
Som en del av Tensta museums
filial på ArkDes
30.10 2018–13.1 2019**

Under sommaren och hösten 2018 har Tensta konsthall öppnat en filial på ArkDes med två olika utställningar (sommar- och vinteravdelningen) som handlar om historia och minne i Tensta. Som en del av filialen bjöds konstnären Bernd Krauss in att under hösten dels forska i ArkDes arkiv efter dokumentation från de tidiga åren från miljonprogrammet och dels arbeta med elever på Elinsborgsskolan. Efterforskningen med eleverna och i arkivet presenteras i en installation i konsthallens receptionsgalleri.

Allra sista veckans brott med Leif PG Tensta är ett sätt att orientera sig i en välbekant miljö och försöka se den med nya ögon. Vi reflekterar sällan över varför en väg, en bro eller en balkong finns just där den finns. Bakom hemvorna miljöer finns både en underliggande vision, exempelvis från politiker, stadsplanerare och arkitekter och en historia. Den skrivs hela tiden om med den första, andra och tredje generationen invånare och så vidare. Ovanpå det projiceras utomstående bilder av platsen. Tensta är exempel på en sådan plats där idévärldar ständigt krockar och resulterar i bilder som är helt olika, beroende på vem du är. Bernd Krauss sätt att angripa uppgiften att rucka på vanemäsig tänkande, är att iklä sig rollen som upptäckare, eller som en mästerdetektiv som inte utesluter några eventualiteter. Han ritat kartor, samlar till synes obetydligt bråte, observerar folks rörelser, jämför arkitekternas tjuguså ritningar med det som blev verkligheten och gräver i utopiska samhällsbyggares manifest. Bernd Krauss (Nürnberg/Rotterdam) är intresserad av de olika nivåer som ryms inom den mänskliga kreativiteten och dess olika manifestationer. Hans praktik refererar både till vardagliga erfarenheter och utmaningar av finkultur - själv förkroppsligar han på en och samma

gång upptäckaren och samtidskonstnären. Krauss använder såväl klassiska hantverksmetoder som konceptuella tillvägagångssätt. Genom att bädda in sin produktion i olika kulturella format förstärker han motsättningen mellan form och innehåll. Det handlar om en samarbetsmodell som kräver en anpassning av konstnärens identitet inom de skiftande förhållanden som råder på varje institution. Tidigare utställningar: Kontroll 1-2-3 på Polismuseet, Stockholm (2017), Postsolar på Shimmer Rotterdam (2018), Bomässan på Konsthall C i Hökarängen (2018) samt grupputställningen Gaudiopolis på Galerie für Zeitgenössische Kunst i Leipzig. 2013 gjorde han utställningen Vi fortsätter BBDG (Björn Borg Design Group) på Tensta konsthall.

Tillsammans med Nina Svensson grundade han 2013 för utställningen Tensta museum: rapporter från nya Sverige, Tensta Travsällskap, varav delar även visades på Stockholms Medeltidsmuseum och Hästsportens hus, Solvalla. En film, gjord av kanalen V75 om Tensta travsällskap, med intervjuer av unga medlemmar av Tensta travsällskap, visas just nu på ArkDes. Nina Svensson och Bernd Krauss har också deltagit i Tensta konsthalls projekt Konstskatten, där de har skapat nya verk till Tenstas olika skolor. Samtidigt har konsthallen lånat verk från Stockholms kommuns konstsamling, verk som annars är utplacerade på skolorna.

Elinsborgsskolan

Elinsborgsskolan byggdes 1970 och har ca 330 elever från förskoleklass till årskurs 6, uppdelat i två klasser per årskurs. Här finns även en förberedelseklass för nyanlända elever samt en särskild undervisningsgrupp, LK. För årskurs 5 och 6 har skolan en musikprofil. De yngre årskurserna har ett samarbete med El Sistema via kulturskolan. Byggnaden är ritad av Backström & Reinius, kända för sina stjärnhus i Gröndal, punkthus på Danviksklippan, Vällingby Centrum och Farsta Centrum. De står även bakom Åhléns vid Sergels torg och femte Hötorgsskrapan.

Modeller i olika frigolitmaterial, fotografier av bl.a. Anders Petersen, tidningen Sista veckans brott, collage, stol i blandteknik, tapet, grafiskt blad med Norra real (Leif GW:s gamla skola), vinflaska. Diverse föremål kan tillkomma.

Bernd Krauss vill särskilt tacka Klubb Elin, elever från Elinsborgsskolan: Melanie Adaysan Arpita Deb Thuvarsikah Aravinthan Elif Daldudak Maritta Mourad Maritta Tussiopoulou Zeba Islam

Tack till Peter, Martin och Salim från fritidset klubb Elin på Elinsborgsskolan, till Ockie Basgül Dogan på Tensta konsthall, Frida Melin, Intendent för samlingarnapå ArkDes.

Självpresentation

När jag var sju år gick jag på en keramik kurs med min mamma på en av de första "Kulturladen" i Tyskland, KURO. Jag ansåg att jag behövde militär utrustning i form av tanks att leka med i sandlådan. Kursledaren kommenterade min önskan med bestörtning, men några veckor senare kunde jag hämta upp mina bestyckade fordon och använda dem för att leka krig i vår trädgård. Ungefär åtta år senare, när min ännu barnsliga hjärna drabbades av puberteten, slutade jag att använda min mammas mini-cykel när jag lekte att jag var Egon Müller med mina kompisar. Istället började jag att limma ihop kartonger som jag monterade på cykeln så det skulle se ut som en tuff motorcykel. Under min första termin på universitetet, i januari 1991, inleddes Gulf-kriget och studenterna gick i strejk. Efter strejken insåg jag att universitetet funkade utan att man behövde gå på seminarierna. Två år in i min utbildning deltog jag i en utställning i min gamla gymnasieskola, där jag avfyrade fyrverkerier på skoltoan. Under tiden målade min konstlärare Karl Kellner, ihop med några elever, asfaltsfotbollsplanen grön som om den hade haft gräs på sig. Det fick klassrummen i huvudbyggnaden att glöda som akvarier när solen slog mot den nymålade gröna marken. Efter att vi 1998 såg att våra kompisar lärt sig spela teater efter fem år, bestämde vi oss för att vi skulle klara av det bättre själva. Bara om Pier Luigi Tazzi skulle komma och besöka oss i London så skulle vi ha toapapper. Men sedan kom Nicolaus Schafhausen till lägenheten som jag delade med Stefan Kalmár och så fick jag en separatutställning på Künstlerhaus Stuttgart. Åh, och det var därför jag fick diska i ett år. När du är snickare och behöver sätta upp en hylla hos en kund, måste du gå dit. Men om du har en laptop, behöver du ju inte en hylla.

Samtal mellan Bernd Krauss och Paulina Sokolow

Paulina Sokolow: Vad är det vi ser i utställningen?

Bernd Krauss: Det är saker som jag gjort tillsammans med Klubb Elin, en fritidsverksamhet för elever i femte klass från Elinsborgsskolan. Det första man antagligen lägger märke till är en frigitmodell av deras skola. Det är både resultatet och delar av efterforskningar som vi gjort gemensamt kring skolan de går på, en betongbyggnad från 1970, det vill säga ungefär när Tenstas miljonprogram började bli inbott. Det är på många sätt en typisk skolbyggnad från tiden. Modern och utan farliga trappor och inte palatslik som äldre skolor, utan låg och med olika sektioner. Det som är speciellt är att den är ritad av en känd arkitektfirma: Backström & Reinius, som även stått bakom många prestigeprojekt i Stockholm, där Vällingby Centrum kanske är det största och kändaste. På väggarna kommer det att finnas fotografier med bilder från tiden då Tensta och miljonprogrammet byggdes som har hittats i ArkDes arkiv. En vägg är också tapetserad med ett betongfasadmönster. Och så får vi inte glömma Leif, som är ständigt närvarande i form av en sliten stol och en jägarväst! Bland plocket i installationen hittar man också lite nya nyheter från den populära men något suspekta numera nedlagda tidningen Veckans Brott, som hade sin storhetstid på sjuttio- och åttiotalen.

PS: Vem är Leif PG?

BK: Det är Leif Pernd Grauss. Han är kriminalare och snarlik den kände TV-krimmaren Leif GW. Vi behövde ha någon till hjälp att se på tiden och byggnaden på ett nyktrare sätt. Arkitekter och stadsplanerare tittar på ett sätt, medan en detektiv har andra utgångspunkter. Genom att låna hans perspektiv försökte vi få syn på nya saker. Vi utgick mer från platsen som en brottsplats. Barnen tyckte att han verkar sur men jag säger att han är förkyld. Det är intressant med yrken som börjar på

K. Konstnär, kurator, kriminalare... Jag är hans assistent här och han har träffat barnen för att få en ingång till deras perspektiv.

Man skulle kunna säga att ArkDes arkiv är som ett brottsregister för arkitektur och att jag fått i uppdrag att titta på Tensta-fallet. Då underlättar hans figur för att släppa den egna rollen och gå in i en annan.

PS: Backström & Reinius är arkitekterna bakom flera märkesbyggnader i Stockholm: Stringhuset på Nytorget, punkthusen vid Danvikstull, ett församlingshem i Spånga och inte minst Vällingby centrum och Farsta centrum. Vad tänker du om Elinsborgsskolan?

BK: Backström & Reinius arkitektur brukar kallas brutalism, en stil som betonar olika material utan att skyla över dem med någon fernissa. Betong och konstruktion redovisas tydligt. Men det stämmer inte för skolan tycker jag. Det är mer ett systembygge. Här har de fogat in sig i ett system som är både ekonomiskt och anpassat till en sorts skolpolitik som man trodde på då: Senaste utvecklingen, dra ner priset och bygga en logistiskt effektiv arkitektur. Den var också utopisk, men på vägen förlorade den sin själ. Skolan har ingenting av Vällingby centrumets detaljrikedom, även om man kan se spåren av den. Jag som känner till deras bakgrund kan se varifrån det kommer. Arkitekterna har helt enkelt gått och fått storhetsvansinne.

1968 hölls ett symposium på Stadsmuseet som hette Vi bygger skola. Det nya vapnet hette Systembygge som kopplades ihop med en reform om en pedagogisk ideologi. En ideologi som byggde det massiva fundamentet för den senare totalkollapsen av skolsystemet på 00-talet, där ett hemskt exempel är det som hände Tensta gymnasium. Norra Latin inne i stan var en skola med stolt historia, som lades ner och återuppstod i en nyuppförd fin byggnad i Tensta 1984. Av oförklarliga och ganska dunkla skäl är skolan nu stängd. Det är faktiskt sorgligt. När arkitekter ingår en allians med såväl byggindustrin och skolpolitiken

bli det bara början på en slakt som man får leva med i våra dagar. Sedan en tid finns liknande europeiska system, t ex PISA. Ännu en byråkrati som förhandlar med verkligheten politiskt och virtuellt, men som är total frånkopplad från elevernas och lärarens vardag, att ta sitt ansvar för att utbilda varje individ på ett humanistiskt sätt.

PS: Hur var det att jobba med barnen?

BK:Första dagen fick de försöka skissa av sin skola i blyerts och sedan förde vi över teckningarna till tredimensionellt. Som konstnär ställs man inte inför ett val: ska det vara pedagogiskt eller ska det vara "konst". För mig är det båda, att använda det här fria utrymmet. Jag tycker det är intressant med det instabila både när det gäller gestaltningen och det sociala. Så fort du ger barn färg så ser det ut som barn som gör. Med min metod tvingar in dem i brutalism så att de kommer ut ur det barnsliga utan att det begränsar deras kreativitet. Om man till exempel vill spela golf och gräsklipparen är sönder. Vad gör man då? Då får man helt enkelt sätta sig och klippa gräset med sax.

PS: Har spaningsledarna kommit fram till några slutsatser?

BK: Det ingick inte i uppdraget, faktiskt. Själv är jag överraskad hur jag först hade min egen bild av Tensta som var delvis baserad på medias beskrivning. Nu när jag flyttat hit, till Tensta konsthalls gästlägenhet, och bott här ett tag så är allt som vanligt igen. Det här blev snart min nya vardag. Jag har fått ett nytt nätverk, bestående av bland annat duvor och råttor. Ibland hälsar jag på en och annan ekorre.

PS: Är du kritisk till miljonprogrammet?

BK: Inte alls. Jag vill få bara grepp om verkligheten. Det enda som jag är kritisk mot är illusionen att programmet enligt kulturgubbar och tanter som springer omkring från vänster till höger, är så bra. Men själva bor de i Tallkrogen eller Enskede. Det handlar om en ideologisk nostalgi som de drömmer att andra ska bo i.

Datum:

30.10 17:00–20:00

Öppning av Allra sista veckans brott med Leif PG Tensta

Torsdagar och lördagar 14:00

Allmän introduktion till aktuella utställningar och projekt.

Tensta konsthalls personal

Ailin Moaf Mirlashari

värd

Didem Yildirim

produktionskoordinator

Fahyma Alnablsi

reception och Språkcaféet

Fredda Berg

värd

Hanna Nordell

producent

Henny Josefsson

värd

Isabella Tjäder

kommunikatör

Makda Embaie

assistent

Maria Lind

chef

Muna Al Yaqoobi

assistent Kvinnocaféet

Nawroz Zakholy

assistent

Nina Svensson

förmedlare

Paulina Sokolow

kommunikationsansvarig

Rasmus Sjöbeck

värd

Praktikanter:

Aya Urhammer

Ockie Basgül Dogan

Installation:

Ingrid Jansson

Johan Wahlgren

Mario Fjell